

Redakcja: Sławomir Poleszak (zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel
(sekretarz redakcji), Szczepan Czarnecki, Spasimir Domaradzki, Łukasz
Krzyżanowski, Sławomir Łukasiewicz, Damian Szacawa, Agata Tatarenko

Nr 1499 (4/2026) | 14.01.2026

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Szczepan Czarnecki

Republika Czeska: program rządu Andreja Babiša

Na początku stycznia 2026 r. koalicyjny gabinet Andreja Babiša, obejmujący ugrupowania ANO, SPD oraz Zmotoryzowanych, zaprezentował oświadczenie programowe nowego rządu. Dokument stanowi próbę konsolidacji dotychczasowych postulatów ugrupowań tworzących rządową koalicję i ich przełożenia na zestaw priorytetów politycznych nowego gabinetu. Program ma szeroki zakres tematyczny – obejmuje m.in. finanse publiczne, politykę społeczną, bezpieczeństwo, obronność, energetykę, mieszkalnictwo, edukację i politykę zagraniczną. Jednocześnie dokument sygnalizuje zmiany w orientacji politycznej nowego gabinetu względem poprzedniego rządu, w tym przesunięcie akcentów w obszarach relacji z UE, bezpieczeństwa, środowiska oraz kwestii socjoekonomicznych. Tak nakreślona agenda rodzi jednak liczne pytania dotyczące kierunku, zakresu i tempa przyszłych działań, a także ich potencjalnych konsekwencji.

W kwestiach socjoekonomicznych program rządu ANO, SPD i Zmotoryzowanych koncentruje się na poprawie jakości życia obywateli poprzez wzmocnienie instrumentów redystrybucyjnych oraz zwiększenie nakładów na kluczowe usługi publiczne. Dokument zapowiada rozszerzenie wsparcia dla rodzin, obejmujące szereg preferencyjnych instrumentów redystrybucyjnych, łączących rozszerzenie ulg i świadczeń z ułatwieniem dostępu do usług opiekuńczych i mieszkaniowych. W zakresie emerytur program przewiduje utrzymanie ustawowego wieku emerytalnego na poziomie 65 lat, przy jednoczesnym wprowadzeniu zachęt do dobrowolnego późniejszego przechodzenia na emeryturę w postaci wyższych świadczeń za dłuższą aktywność zawodową. Priorytetowo traktowane są również inwestycje w zdrowie i profilaktykę zdrowotną, opiekę społeczną, edukację oraz dostępne mieszkalnictwo. Całość tych działań uzupełnia deklaracja utrzymania obecnego poziomu opodatkowania uzupełniona o selektywne obniżki w obszarach konsumpcji podstawowej, obejmujące niższą stawkę DPH na usługi gastronomiczne, energię oraz wybrane towary pierwszej potrzeby.

Finanse publiczne w programie rządu przedstawione są jako przestrzeń dążenia do stabilności fiskalnej państwa przy jednoczesnym utrzymaniu dotychczasowego poziomu opodatkowania oraz redukcji obciążeń w wybranych obszarach. Program łączy tym samym rozbudowę instrumentów wsparcia i usług publicznych z utrzymaniem lub obniżeniem części obciążeń podatkowych. Zgodnie z dokumentem rząd zakłada wzmocnienie egzekucji podatkowej i ograniczenie szarej strefy poprzez digitalizację procesów kontrolnych, zwiększenie kontroli w sektorach wysokiego ryzyka oraz rozwój współpracy między urzędami. Program przewiduje również wykorzystanie emisji obligacji detalicznych jako instrumentu finansowania potrzeb pożyczkowych państwa. W rezultacie rząd deklaruje model stabilizacji fiskalnej, w którym ciężar konsolidacji opiera się na poprawie ściągальności podatków oraz oszczędnościach w funkcjonowaniu państwa, a nie na wprowadzaniu nowych źródeł dochodów podatkowych.

W obszarze polityki zagranicznej i bezpieczeństwa program koalicyjnego rządu zakłada orientację na ochronę interesów narodowych, rozwój współpracy bilateralnej oraz wzmocnienie formatów regionalnych. Dokument deklaruje utrzymanie bliskich relacji ze Stanami Zjednoczonymi i z Izraelem, a także podkreśla szczególne znaczenie współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej jako platformy koordynacji państw Europy Środkowej. W odniesieniu do UE rząd akcentuje znaczenie suwerenności państw członkowskich, wyrażając równocześnie sceptycyzm wobec wybranych inicjatyw klimatycznych i migracyjnych, przy utrzymaniu korony czeskiej oraz braku planów przyjęcia euro. W polityce wobec Ukrainy program podkreśla obronę suwerenności państw i zasad prawa międzynarodowego oraz wspieranie działań dyplomatycznych zmierzających do zakończenia wojny i ograniczenia ryzyka eskalacji w Europie. Priorytetowo traktowane mają być także kwestie ochrony granic,

zwalczania nielegalnej migracji i bezpieczeństwa państwa. W tym kontekście dokument definiuje członkostwo Czech w ramach NATO jako narzędzie realizacji priorytetów bezpieczeństwa oraz odrzuca koncepcję tworzenia równoległych struktur wojskowych w ramach Unii Europejskiej.

Energetyka jądrowa ma pełnić strategiczną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa energetycznego oraz stabilnych cen energii. W tym kontekście program rządu przewiduje rozpoczęcie procedur związanych z budową nowych bloków w Dukovanach oraz przygotowanie projektu kolejnych jednostek w Temelínie. Odnawialne źródła energii, w szczególności fotowoltaika i energetyka wiatrowa, mają być natomiast rozwijane jako uzupełnienie systemu energetycznego, równoległe z rozwojem technologii magazynowania energii. Jednocześnie w programie rządu odrzucono szybkie scenariusze dekarbonizacyjne, zakładając model miksu energetycznego, w którym obok technologii niskoemisyjnych istotne miejsce – jako rozwiązanie przejściowe – mają zachować węgiel i gaz, pełniące funkcję źródeł bilansujących. Polityka energetyczna została powiązana z agendą konkurencyjności przemysłu oraz ochrony odbiorców końcowych, przy czym dokument wyraża zastrzeżenia wobec części instrumentów klimatycznych UE, postrzeganych przez rząd jako generujące dodatkowe obciążenia kosztowe.

Wnioski. Program rządu ANO-SPD-Zmotoryzowanych łączy rozbudowaną agendę prorodzinną, prospołeczną, proprzemysłową i prorozwojową z utrzymaniem obecnych obciążeń podatkowych oraz wybranymi ulgami fiskalnymi, zakładając jednocześnie stabilizację finansów publicznych. Dokument nie przedstawia jednak jasnej sekwencji wdrażania polityk ani mechanizmu równoważenia rosnących wydatków z dochodami budżetu, opierając przestrzeń fiskalną na uszczelnieniu poboru podatków, walce z szarą strefą oraz emisji obligacji detalicznych – instrumentach o ograniczonym potencjale dochodowym. Na poziomie instytucjonalnym program promuje silne państwo wykonawcze, oparte na digitalizacji, kontroli i zwiększaniu sprawczości administracji, integrując elementy socjalnego populizmu z suwerenistyczną agendą w polityce zagranicznej i technokratycznym rozumieniem modernizacji państwa. W polityce europejskiej dokument akcentuje suwerenność państw członkowskich, utrzymanie NATO jako filaru bezpieczeństwa oraz współpracę regionalną w ramach V4, której znaczenie ma zostać przywrócone – co sygnalizuje sam premier Babiš. Energetyka jądrowa jest wskazana jako główny stabilizator cen i bezpieczeństwa dostaw, uzupełniana przez OZE, przy jednoczesnym utrzymaniu węgla i gazu jako paliw bilansujących oraz selektywnym podejściu do instrumentów klimatycznych Unii Europejskiej. Największą niewiadomą programu pozostaje jego wykonalność: dokument nie hierarchizuje deklaracji, nie określa horyzontów czasowych ani nie wskazuje sposobu dystrybucji kosztów, co utrudnia ocenę realności realizacji przedstawionej agendy.